

KNIHA SVORNOSTI

Kniha svornosti (Liber concordiae)

je zbierka všetkých luteránskych vierovyznaní: Tri ekumenické symboly, Augsburské vierovyznanie, Apológia, Šmalkaldské články, Malý a Veľký katechizmus. Formula svornosti. Tlačiť ju začali už roku 1578. Prácu na nej riadil Andreä. Za korektorov prideliť mu arcidiakona Glasera a diakona Gašpara Fugera. Register zostavil Glaser. Ku knihe pripojili listinu podpisov. Kniha svornosti vyšla v Drážďanoch 25. júna 1580 vo výročitý deň prečítania Augustány (editio princeps).

Celú Knihu svornosti v našej reči pripravil Ján Leška. Okrem Augsburského vierovyznania a Malého katechizmu, ktorých preklady sme mali už oddávna, ostatné knihy on sám preložil z latinského textu. Kniha vyšla roku 1898 v Békešskej Čabe. Osobitne ju vydali aj americkí slovenskí evanjelici v East Akron, Ohio. 1918.

C O N C O R D I A

Jednomyselne zostavené kresťanské vyznanie viery kurfirstov, kniežat a stavov augsburského vierovyznania, ako aj učenia a viery ich teológov, podpísaných na konci tohoto spisu.

Pripojené je dôkladné vysvetlenie niektorých článkov, ktoré sa zakladajú na slove Božom ako jedinom pravide, a o ktoré povstali spory a hádky po blahoslavenej smrti Dr. Martina Luthera.

Vytlačené z jednomyselného rozhodnutia a na rozkaz už spomenutých kurfirstov, kniežat a stavov na poučenie a napomenutie ich krajín, cirkví, škôl a potomkov.

Predhovor ku kresťanskej Knihe svornosti

My, ktorí sme tento spis svojím menom podpísali, augsburského vierovyznania kurfirsti, kniežatá a stavy svätej ríše nemeckého národa, všetkým a každému, kto ho bude čítať, každému podľa stavu a hodností vzkazujeme príslušnú úctu, priateľstvo, milostný pozdrav a vľúdnú priazeň ako aj najponíženejšiu, podanú a ochotnú službu a oznamujeme toto:

Všemohúci Boh v posledných časoch pominuteľného sveta ľudskému pokoleniu, nemeckému národu, našej milovanej vlasti po tme pápežskej poverčivosti dal z nekonečnej lásky, milosti a milosrdenstva vyjaviť a rozsvietiť svetlo svojho svätého evanjelia a jedine spasiteľného slova. Preto z Božích prorockých a apoštolských Písem, bolo zostavené krátke Vierovyznanie, ktoré naši bohobojní a kresťanskí predkovia na ríšskom sneme v Augsburgu roku 1530 v nemeckej a latinskej reči odovzdali blahej pamäti panovníkovi, cisárovi Karolovi, a predložili všetkým stavom ríše a verejne rozšírili a rozhlásili po celom kresťanstve v širom svete.

Keď potom mnohé cirkvi a školy toto Vierovyznanie prijali ako v tom čase symbol svojej viery, v najhlavnejších sporných článkoch proti pápežstvu a proti rozličným sektám odvolávali sa naň a opierali sa oň v kresťanskej jednomyselnosti bez akýchkoľvek rozporov a pochybností a v ňom obsažené, na Božom Písme dôkladne založené, aj v dosvedčených starých Symboloch v krátkosti zhrnuté učenie pevne a stále pokladali za jediné staré, všeobecnými pravovernými cirkvami kresťanskými vyznávané, proti mnohým sektám a bludom bránené a teraz zopätované jednomyselné uznesenie.

Avšak každému je dobre známe a nedá sa to utajiť, aké nebezpečné časy a veľké nepokoje nastali v našej milovanej vlasti nemeckej hneď po smrti vysokoosvieteného a blahoslaveného muža Dr. Martina Luthera, a ako sa v tomto povážlivom stave a pri rozvrate dobre zriadenej správy nepriateľ ľudského pokolenia vynasnažil rozosiať svoje semeno, falošné učenie a nejednotnosť a vyvolať v cirkvách a na školách škodlivé a pohoršlivé rozkoly, aby potom sfalšoval čisté učenie slova Božieho, roztrhal zväzky kresťanskej lásky a jednomyselnosti a tým navidomoči znemožnil a zastavil rozširovanie svätého evanjelia. Aj to je známe všetkým, že toto všetko využili protivníci Božej pravdy, aby nás a naše školy a cirkvi obvinili, svoje bludy zastreli a úbohé zblúdilé svedomia odvrátili od známosti čistého evanjelického učenia a tak ľahšie ich udržali pod pápežským jarmom a útlakom, ako aj v iných bludoch odporujúcich slovu Božiemu.

Preto si teraz nič iné neprajeme, nežiadame a neprosíme od Všemohúceho, len aby naše cirkvi a školy mohli zotrvať v učení slova Božieho, zachovať si milú kresťanskú jednotu, a ako za života Lutherovho, podľa pravidiel slova Božieho kresťansky a krásne sa riadiť a ďalej sa vzmaňať. Avšak, ako v cirkvách za života svätých apoštolov, v ktorých oni sami pestovali čisté a nefalšované slovo Božie, nepraví učitelia zmenili ho za falošné, tak je to aj v našich cirkvách, a to pre našu a nevďačného sveta nekajúcnosť a hriešnosť.

Preto náš úrad, ktorý nám Boh zveril a uložil, nás neustále upozorňoval, aby sme sa usilovne vynasnažili zamedziť rozširovanie falošného a bludného učenia, zavlečeného na územie našich krajín a tu sa čím ďalej tým viacej rozširujúceho, aby sa naši poddaní zachovali na pravej ceste už raz poznanej a vyznanej pravdy Božej a nedali sa odlákať od nej. O toto sa už usilovali čiastočne naši slávni predkovia a čiastočne aj my sami, keď sme sa roku 1558, ku koncu snemovania kurfirstov vo Frankfurte nad Mohanom uzniesli a dohodli, že sa zídeme na všeobecnom zhromaždení a tam sa riadne, ako sa patrí, po priateľsky pohovárime o niektorých článkoch, ktoré nám a našim cirkvám a školám naši protivníci najostrejšie vytýkajú.

Neskôr potom naši blahej pamäti predkovia a zväčša aj my sami sme sa zišli v thürinskom Naumburgu a vzali sme do rúk už viackrát spomínané Augsburgské vierovyznanie, odovzdané cisárovi Karolovi V. na veľkom ríšskom sneme v Augsburgu roku 1530. Toto kresťanské vierovyznanie, keďže je založené na svedectve nezmeniteľnej pravdy Božieho slova, sme zase jednomyselne podpísali, aby sme aj svojich potomkov, nakoľko je to v našej moci, varovali a

uchránili pred nepravým, falošným a slovu Božiemu odporným učením. Tým sme osvedčili a potvrdili nášmu najvznešenejšiemu pánovi, rímskemu cisárovi, ako aj každému, že nemienime a nezamýšľame prijať nijaké iné alebo nové učenie, ani ho brániť a rozširovať, ale že s Božou pomocou chceme pevne vytrvať a ostať pri pravde, už raz v Augsburgu roku 1530 poznanej a vyznanej, v nádeji a dôvere, že tým nielen odporcov čistého evanjelického učenia odvrátíme od ich vymysleného utŕhania a klebiet proti nám, ale že svojím nanovo predloženým a zopakovaným vyznaním aj dobroprajným ľuďom pripomenieme a ich povzbudíme, aby s ešte väčšou vážnosťou hľadali pravdu jedine spasiteľného Božieho slova a tá pravda aby ich aj viazala a pri nej aby kresťanský obstáli i vytrvali bez dlhých dišpút a hádok pre spasenie svojich duší a pre večné blahoslavenstvo.

Pritom sme sa so zármutkom presvedčili, že toto naše osvedčenie a zopakovanie nášho doterajšieho vierovyznania u našich protivníkov málo zavážilo, a že sme sa tým ani my, ani naše cirkvi nezbavili ťažkých obvinení, ktoré o nás roztrusujú prívrženci siekt, nám i nášmu kresťanskému náboženstvu odporujúcich a falošných, aj tomuto dobre mienenému počínu tak rozumeli a tak si ho vykladali, akoby sme natoľko boli neistí si svojou vierou a svojím vierovyznaním, a ho tak mnoho a tak často menili, že ani my ani naši teológovia nemôžu vedieť, ktoré je správne a kedysi predložené Augsburské vierovyznanie; tieto neopodstatnené námietky mnohé zbožné srdcia odstrašili a odpudili od našich cirkví a škôl, od nášho učenia, viery a vierovyznania. Pritom stihla nás ešte aj nehoda, že pod menom pamätihodnej Augsburskej konfesie vlúdilo sa tu i tam do cirkvi a škôl nesprávne učenie o sviatosti tela a krvi Kristovej a iné bludy.

Keď toto zbadali niektorí bohobožní, pokojamilovní a učení teológovia, videli, že týmto falošným ohováraniam a čoraz viac sa šíriacim náboženským hádkam nemožno inak zabrániť, len keď sa roztržky o všetkých sporných článkoch slovom Božím od základu a náležitým spôsobom vysvetlia a rozhodnú, keď sa falošné učenie vylúči a zavrhne, a keď sa Božia pravda čistotne vyzná. Takto sa protivníkom natrvalo a oprávnene zapchajú ústa a prostým, zbožným srdciam sa dá správne vysvetlenie a poučenie, ako sa v takomto spore majú zachovať a ako sa v budúcnosti z Božej milosti môžu vyvarovať falošného učenia.

Preto spomenutí teológovia najprv v obšírnych spisoch na základe slova Božieho si navzájom jasne a správne vysvetlili, ako by bolo možné urovnať a odstrániť už spomínané povážlivé a neblahé spory bez ujmy Božej pravdy, a tým odstrihnúť a odňať protivníkom akúkoľvek zádrapku a príčinu hanobenia. Naposledy vzali do rúk sporné články, v Božej bázni ich prezreli, o nich uvažovali, ich vysvetlili a v osobitnom spise ukázali, ako po kresťansky odstrániť vzniklé spory.

Keď sme sa dozvedeli o tomto kresťanskom diele, nielenže sa nám to zaľúbilo, ale sme si pokladali za povinnosť, uloženú nám úradom, ktorý máme a ktorý nám zveril Boh, aby sme na tom s kresťanskou vážnosťou a horlivosťou nástojili.

Preto sme my, saský kurfirst a iní, na radu a za prispenia aj iných našich spoluveriacich kurfirstov a kniežat, povolali do Torgavy roku 1576 nevelký počet popredných, dobre pripravených, skúsených a učných teológov, aby sa medzi kresťanskými učiteľmi dosiahlo jednoty. Oni sa medzi sebou kresťansky porozprávali o sporných článkoch a o zmierlivom spise, ktorý sme už spomenuli, a so vzývaním všemohúceho Boha, Jemu na česť a chválu, s veľkou rozvahou, starostlivosťou a usilovnosťou, pri obzvláštnej milosti Ducha Svätého v najlepšom poriadku zostavili a do Knihy zhrnuli všetko, čo ta patrilo a bolo potrebné. Túto knihu poslali potom mnohým kurfirstom, kniežatám a stavom augsburského vierovyznania a požiadali ich, aby si ju Ich Milosti so svojimi poprednými teológmi a s mimoriadnou vážnosťou a kresťanskou horlivosťou ráčili prečítať, dopodrobna uvážiť, svoje poznámky a posudky dali spísať a svoje dobromyseľné pripomienky nám odvsadial bez ostychu oznámiť.

Keď sme vyžiadané posudky dostali, našli sme vo všetkých kresťanské potrebné a užitočné pripomienky, akoby sa pred zlým porozumením dalo ochrániť slovom Božím kresťanské učenie obsažené v rozposlanom vysvetlení, aby sa doň v budúcnosti nevlúdilo nepravé učenie, ale aby sa

aj nášmu potomstvu mohlo odovzdať číre vysvetlenie pravdy. Z tohto povstala nakoniec spomenutá Kniha kresťanskej svornosti (Formula kresťanskej konkordie), ako ju v ďalšom uvádzame.

Potom niektorí z nás, pretože sa u nás, ako aj u niektorých iných z viacerých stavov, pre rozličné prekážky nič nemôže urobiť načas, dali túto knihu, článok za článkom prečítať vo všetkých svojich krajinách a zemiach teológom, služobníkom cirkvi a školy a vyzvali ich i napomenuli, aby starostlivo a s vážnosťou uvážili učenie v nej obsažené.

Keď sa títo presvedčili, že sa vysvetlenie vzniklých sporov zhoduje najprv so slovom Božím a potom aj s Augsburskou konfesiou, s radostným srdcom a s úprimnou vďakou naproti všemohúcemu Bohu prijali túto Knihu svornosti dobrovoľne a rozvážne za správne a kresťanské pochopenie Augsburskej konfesie, schválili ju a podpísali a toto srdcom, jazykom i rukou verejne dosvedčili. Preto toto kresťanské zjednotenie menuje sa a je jednomyselným vyznaním nielen niekoľkých pár našich teológov, ale všetkých našich cirkevných a školských pracovníkov v našich krajinách a zemiach.

Pretože však spomínané už rozhodnutia našich blahej pamäti predkov a nás, vynesené s najlepším úmyslom vo Frankfurte nad Mohanom a v Naumburgu, nielenže nedosiahli želanú kresťanskú jednotu, ale ich niektorí zneužili na potvrdenie svojho falošného učenia, a keďže nám nikdy ani len na um neprišlo uvádzať týmto nejaké nové falošné alebo bludné učenie, ani ho chrániť, potvrdiť, alebo čo aj len v najmenšom sa odchyliť od Augsburskej konfesie predloženej roku 1530, a keďže my, ktorí sme boli prítomní na spomínanom už naumburskom rokovaní, už vtedy sme si vyhradili a žiadali, že keby v budúcnosti napádal niekto naše vyznanie, alebo keby sa kedykoľvek v budúcnosti ukázala potreba toho, že potom podáme ďalšie vysvetlenie — preto sme sa kresťansky zjednotili a dohodli na konečnom vysvetlení svojej mienky a zopakovaní svojej kresťanskej viery a vierovyznania v spomínanej Knihe svornosti. A aby sa nik nedal pomýliť nepodloženým ohováraním našich protivníkov, akoby sme sami nevedeli, ktorá je správna Augsburská konfesia, ale aby sa i teraz žijúci i naši milí potomkovia verne a dôkladne mohli poučiť a mať istotu, ktorá je to kresťanská konfesia, ku ktorej sme sa dosiaľ aj my aj naše cirkvi a školy vždy priznávali a ju vyznávali — priznali sme sa jedine a výlučne k Augsburskej konfesii, založenej na čistom nepochybnom a nezmeniteľnom slove Božom a predloženej v Augsburgu na veľkom ríšskom zhromaždení roku 1530 cisárovi Karolovi V., a k ničomu inému. Uložená je v archívoch našich blahoslavených predkov, a to tá, ktorú oni boli podali cisárovi Karolovi V. na spomínanom sneme. Túto konfesiou dôveryhodní ľudia veľmi starostlivo porovnali s originálom, predloženým cisárovi a opatrovaným svätou ríšou, a zistilo sa, že oba exempláre, latinsky i nemecký sa vo všetkom zhodujú. Aj pre toto vtedy predloženú konfesiou dali sme vložiť do nášho vysvetlenia a do Knihy svornosti, aby každý videl, že v našich krajinách, cirkvách a školách nemienime trpieť iné učenie, ako čo roku 1530 v Augsburgu už raz vyznali viackrát spomínaní kurfirsti, kniežatá a stavy. Pri ňom aj my chceme zotrvať s Božou pomocou až do svojho blahoslaveného skonania a zjaviť sa pred sudcovskou stolicou nášho Pána Ježiša Krista s veselým a neprestrašeným srdcom a svedomím. Preto dúfame, že teraz už ani naši protivníci nebudú obťažovať naše cirkvi a ich služobníkov hroznými obžalobami, akoby sme si neboli istí svojou vierou a akoby sme skoro každý rok, ba mesiac potrebovali robiť novú konfesiou.

Ďalej, čo sa týka druhého vydania Augsburskej konfesie, o ktorom bola zmienka na naumburskej schôdzi, a o ktorom sme zistili, čo je ináč každému známe a nie tajné, že sa niektorí opovážili utajiť a ukryť v slovách tohto druhého vydania blud o večeri Pánovej a iné nečisté učenia, a že sa ich vo verejných spisoch a vo vytlačených knihách opovážili predložiť pospolitosti, nedbajúc, že takéto bludné učenie výslovne zavrhol konfesia, predložená v Augsburgu, a že celkom iný bol zmysel zneužitých slov — týmto chceli sme aj to dokázať a dosvedčiť verejne, že ani vtedy nebolo, ani teraz nie je naším úmyslom chrániť, obhajovať alebo vyhlásiť za evanjelické nejaké falošné a nečisté učenie, ktoré by v ňom mohlo byť ukryté. Tým nechceme zavrhnúť alebo odstrániť iné vydania prvej Augsburskej konfesie, proti ktorým nik nič nemá, a ktoré boli prijaté.

Ani nechceme zavrhnúť a zničiť iné veľmi užitočné spisy pánov Filipa Melanchthona, Brentia, Urbana Regia, Pomorana atď., nakoľko súhlasia s normou, vtelenou do Knihy svornosti.

Keďže však protivníci boli zatiahli do dišputy o večeri Pánovej a o osobnom spojení oboch prirodzeností v Kristu niektorých teológov, aj samého Luthera (i proti ich vôli), — preto naši teológovia jasnými slovami vysvetlili obsah Knihy svornosti a v nej obsažné normy, že podľa nášho i podľa nezmeniteľného názoru Knihy svornosti kresťania pri večeri Pánovej nemajú sa odkazovať na nijaký iný základ a fundament, ako jedine na základ slov ustanovenia Kristovej zmluvy. Lebo On je všemohúci i pravdomluvný, preto môže splniť, čo ustanovil a vo svojom slove zaslúbil. A tiež, že na tomto základe nepopierateľne zotrávajú, o iných základoch nedišputujú, ale že vytrvávajú v úprimnej viere v jednoduché slová Kristove. A toto je najistejšie a najvzdelávateľnejšie aj pre obyčajných laikov, ktorí tieto dišputácie nemôžu pochopiť. Keď však naši protivníci túto našu prostú vieru a chápanie slov Kristovej zmluvy napádajú a zavrhujú ako neveru, ako by naše prosté chápanie a naša jednoduchá viera boli proti článkom našej kresťanskej viery, najmä o vtelení Syna Božieho, o Jeho vstupe na nebesá a sedení na pravici všemohúcej moci a slávy Božej, a preto falošné a nepravé — správne vysvetlenie článkov našej kresťanskej viery má ukázať a dokázať, že naše spomenuté prosté chápanie neodporuje ani Kristovým slovám ani týmto článkom.

Čo sa týka výrazov a spôsobov vyjadrovania, ktoré sa v Knihe svornosti užívajú o velebnosti ľudskej prirodzenosti v osobe Kristovej, povýšenej a sediacej na pravici Božej, aby sa odstránilo každé nepochopenie a pohoršenie, keďže slovo „abstraktné“ učiteľia a kňazi neužívali v jednom zmysle — naši teológovia objasňujú zrozumiteľnými, jasnými slovami, že spomenutá Božia velebnosť nemôže sa pripisovať ľudskej Kristovej prirodzenosti mimo osobného spojenia, alebo že by ju i v osobnom spojení mala sama v sebe alebo sama sebou essentialiter, formaliter, habitualiter, subjective (podstatne, obdobne, prebývačne, podmetne), ako hovoria učiteľia. Keby sme takto učili, pomiešali by sa Božská a ľudská prirodzenosť a ich vlastnosti, a ľudská urobila by sa rovnakou Božskej podľa jej podstaty a vlastností, a tým by sa celkom zaprela. Ale, ako hovoria starí cirkevní učiteľia, že sa to deje ratione et dispensatione hypostalicae unionis, t. j. pre osobné spojenie, čo je nepochopiteľným tajomstvom.

Čo sa týka odsúdenia, zamietnutia a zavrhnutia falošného a nečistého učenia, týka sa ono najmä článku o večeri Pánovej, muselo sa výrazne a jasne vyrieknuť toto vysvetlenie a dôkladné vyloženie sporných článkov, aby sa ich každý vedel vyvarovať, a vôbec sa nedali obísť ani z mnohých iných príčin. Nechceme a ani nemienime týmto zavrhnúť osoby, ktoré blúdžia z prostoty; avšak pravde Božieho slova sa nerúhajú, a tým menej celé cirkvi vo svätej nemeckej ríši alebo mimo nej, ale chceme týmto zavrhnúť iba falošné a zvodné učenia a ich tvrdošijných učiteľov a rúhačov. Ich v našich krajinách, cirkvách a školách vôbec nemienime trpieť, pretože sa protivia vyjadrenému slovu Božiemu a nemôžu pri ňom obstáť. A aj preto, aby sa ich zbožné srdcia mohli vyvarovať. Ani trošku nepochybujeme, že je mnoho zbožných a nevinných ľudí aj v cirkvách, ktoré dosiaľ s nami nesúhlasia; oni žijú v prostote srdca, do vecí sa dobre nerozumejú, ale neschvaľujú znevažovanie večere Pánovej, ako sa v našich cirkvách prisluguje podľa Kristovho ustanovenia, a ako sa o nej podľa slov Jeho zmluvy jednomyselne učí. Keby boli pôsobením Ducha Svätého správne poučení o učení, možno by sa spolu s nami a s našimi cirkvami a školami pridali a obrátili k nepochybnej pravde Božieho slova. Ako teológom a služobníkom cirkvi nám iste záleží na tom, aby sme aj tých, čo žijú v prostote a z nevedomosti blúdžia, z Božieho slova patrične upozornili na nebezpečenstvo hroziace ich dušiam a ich vystríhali, aby sa slepí nedali viesť iným slepým. Preto aj týmto pred tvárou všemohúceho Boha a pred celým kresťanstvom svedčíme, že sme týmto kresťanským vyrovnaním vôbec nemali na myslí spôsobiť ťažkosti a prenasledovanie úbohým utláčaným kresťanom. Lebo ako z kresťanskej lásky máme s nimi úprimný súcit, tak cítime odpor a hlbokú nevôľu voči zúreniu prenasledovateľov. Vôbec nechceme mať účasť na krvi, ktorú v onen veľký deň Boží prísna a spravodlivá súdna stolica Božia bezpochyby bude požadovať z rúk prenasledovateľov, a oni budú musieť vydávať z nej ťažký počet.

Naša myseľ a vôľa, ako sme už spomenuli, vždy ta smerovala, aby sa v našich krajinách, zemiach, školách a cirkvách nezavádzalo a nehlásalo nijaké iné učenie, ale iba to, ktoré má základ v Písme Svätom a vo svojom správnom zmysle je vtelené do Augsburskej konfesie a Apológie, a aby sa popri ňom nepovoľovalo iné, ktoré by sa mohlo rozšíriť a odporovať tomuto. Preto sme zostavili, prijali a spísali toto terajšie vyrovnanie. Týmto chceme znova verejne pred Bohom i pred všetkými dokázať, že týmto často spomínaným vysvetlením sporných článkov netvoríme novú ani inú konfesiu, odlišnú od konfesie v Augsburgu v tridsiatych rokoch predloženej blahej pamäti cisárovi Karolovi V., ale že naše cirkvi a školy chceme viesť predovšetkým k Písmu Svätému a k symbolom. Týmto vážne napomínáme, aby sa najmä mládež vychovávala pre Božiu službu a sväté prisluhovanie v nej sa verne a usilovne vyučila, aby sa pri pomoci a za prispenia Ducha Svätého aj pri našich potomkoch až do slávneho príchodu nášho jediného Vykupiteľa a Spasiteľa Ježiša Krista mohlo zachovať a ďalej pestovať čisté učenie a vyznanie viery.

Keď je tomu tak a my z Božích, prorockých a apoštolských Písem sme si istí svojho kresťanského vyznania a viery a z milosti Ducha Svätého sme o tom v srdci a vo svedomí dostatočne utvrdení, bolo najväčšou a najkrajnejšou potrebou po toľkých bludoch, pohoršeniach, hádkach a preťahujúcich sa sporoch vydať kresťanské vysvetlenie a vyrovnanie všetkých vyskytnuvších sa hádok, ktoré vysvetlenie by bolo dobre založené na slove Božom a podľa ktorého by sa poznávala čistá viera a rozoznávala od falošnej, aby nespokojní a svárliví ľudia, odmietajúci viazať sa na akúkoľvek formu čistého učenia, nemohli slobodne a ľubovoľne vyvolávať pohoršlivé hádky a zavádzať a obraňovať nezmyselné bludy, čo dovedie len k tomu, že sa pravá viera nakoniec zatmelí a zahynie a na potomstvo prejdú iba nejasné domnienky a pochybné, neudržateľné bludy a názory, — vzhľadom na toto všetko ako aj na svoj úrad, ktorý zastávame z Božieho rozkazu a tiež pre svoje a svojich poddaných časné a večné blaho sme cítili povinnosť vykonať a presadiť všetko, čo by mohlo poslúžiť a byť užitočným na rozmnoženie a rozšírenie Božej chvály a cti, na pestovanie jeho spásonosného slova, na pokoj a mier kresťanských škôl a cirkví, ako aj na potrebné potešenie a poučenie úbohým poblúdlým svedomiam. Okrem toho nebolo nám tajnosťou, že mnohé dobrosrdečné kresťanské osoby vysokého i nižšieho stavu túžobne si želajú takéto spasiteľné dielo kresťanskej svornosti. Keďže ani na začiatku tohoto nášho kresťanského vyrovnania sme nechceli a nemienili, ako ani teraz nechceme a nemienime toto spasiteľné a prepotrebné dielo svornosti pred nikým držať v tajnosti a skryté v temnosti, ani svetlo Božej pravdy položiť pod korec a pod stôl; preto sme toto dielo neodkladali a neotáľali vydať a zverejniť. Nepochybujeme, že toto spasiteľné, prepotrebné a kresťanské dielo ako nám bude sa páčiť všetkým zbožným srdciam, naplneným opravdivou láskou k Božej pravde a ku kresťanskej bohumilej jednote, rozhojní pri nich slávu Božiu a aj všeobecne prispeje k večnej i časnej blaženosti.

Ešte raz a naposledy opakujeme, že týmto dielom svornosti nechceme nič nové vytvoriť a v ničom ani v obsahu ani vo výrazoch sa odchýliť od Božej pravdy, ktorú naši blahej pamäti predkovia spolu s nimi aj my sme už raz poznali a vyznali: totiž ako tú pravdu máme uloženú v prorockých a apoštolských Písmach, v troch symboloch, aj v Augsburskej konfesii roku 1530 predloženej blahej pamäti cisárovi Karolovi V. ďalej v Apológii, čo po nej nasledovala, v Šmalkaldských článkoch, vo Veľkom i Malom katechizme osvieteného muža Luthera. Ale radšej sa usilujeme z milosti Ducha Svätého pri nej jednomyselne vytrvať a zostať a všetky náboženské spory a ich vysvetlenie podľa nej regulovať. Tiež sme si zaumienili so svojimi spolubratmi kurfirstami a stavmi svätej ríše nemeckej aj s inými kresťanskými panovníkmi nažívať v dobrom pokoji a v jednote podľa zákonov svätej ríše a podľa osobitných dohôd, ktoré s nimi máme. Podobne sme sa rozhodli preukazovať si, ako sa patrí, navzájom podľa stavu lásku, službu a priateľstvo.

A tak aj naďalej sa chceme priateľsky dohodnúť na spôsobe, akoby sa pomocou usilovných vizitácií cirkví a škôl, dozorom nad tlačou a inými prostriedkami podľa okolností náležite zachovalo v našich krajinách toto dielo svornosti. Aj na tom sa chceme dohodnúť, akoby sa mohli

rýchlo potlačiť a vyrovať spory, keby v našom náboženstve vznikli nanovo a to tak, aby netrvali dlho a nespôsobili pohoršenie. Na potvrdenie jednomysel'ne podpisujeme a pripojujeme svoju pečať.

Ľudovít, falcgróf na Rýne, kurfirst
August, vojvoda saský, kurfirst
Ján Juraj, gróf brandenburský, kurfirst
Joachim Fridrich, gróf brandenburský, administrátor z Magdeburgu
Ján, biskup míšenský
Eberhard, biskup lubecký, administrátor verdenský
Filip Ľudovít, falcgróf
Vojvoda Fridrich Viliam
Vojvoda Ján Saský
Vojvoda Ján Kazimír
Vojvoda Ján Ernest Saský
Juraj Fridrich, gróf brandeburský
Július, vojvoda z Braunschweigu a Lüneburgu
Otto, vojvoda z Brandenburgu a Lüneburgu
Henrich mladší, vojvoda z Brandenburgu a Lüneburgu
Viliam mladší, vojvoda z Brandenburgu a Lüneburgu
Wolfgang, vojvoda z Brandenburgu a Lüneburgu
Ulrich, vojvoda meklenburský
Vojvoda Johansen
Vojvoda Žigmund August meklenburský
Ľudovít vojvoda virtemberský
Gróf Ernest a
Gróf Jakub badenský
Juraj Ernest, gróf a pán Hennenbergu
Fridrich, gróf z Wirtembergu a Mümplegartu
Ján Günther, gróf zo Schwarzburgu
Viliam, gróf zo Schwarzburgu
Albrecht, gróf zo Schwarzburgu
Emich, gróf zo Leiningen
Filip, gróf z Hanau
Gottfried, gróf z Öttingenu
Juraj, gróf a pán z Kastelu
Henrich, gróf a pán z Kastelu
Ján Hoier, gróf z Mansfeldu
Bruno, gróf z Mansfeldu
Hoier Krištof, gróf z Mansfeldu
Peter Ernst mladší, gróf z Mansfeldu
Krištof, gróf z Mansfeldu
Ott, gróf z Hoya a Burghausen
Ján, gróf z Oldenburgu a Delmenhorstu
Albrecht Juraj, gróf zo Stolbergu
Wolf Ernst, gróf zo Stolbergu
Ľudovít, gróf z Gleichen
Karol, gróf z Gleichen
Ernst, gróf z Reinsteinu
Boto, gróf z Reinsteinu

Ľudovít, gróf z Levesteinu
Henrich, pán limpurský, vždy slobodný
Juraj, pán zo Schonburgu
Wolf, pán zo Schonburgu
Anarck Fridrich, pán z Wildenfels
Mešťanosta a rada mesta Lübeck
Mešťanosta a rada mesta Landau
Mešťanosta a rada mesta Münster v údolí Svätajurskom
Rada mesta Goslar
Mešťanosta a rada mesta Ulm
Mešťanosta a rada mesta Esslingen
Rada mesta Reutlingen
Mešťanosta a rada mesta Nördlingen
Mešťanosta a rada mesta Rotenburg na Taubere
Mešťanosta a rada mesta Švábskej Halle
Mešťanosta a rada mesta Heilbron
Mešťanosta a rada mesta Memmingen
Mešťanosta a rada mesta Schweinfurt
Rada mesta Donawerda
Komorníci a rada mesta Rejno
Mešťanosta a rada Wimpfen
Mešťanosta a rada mesta Giengen
Mešťanosta a rada mesta Bopfingen
Mešťanosta a rada mesta Alen
Mešťanosta a rada mesta Kaufbeuern
Mešťanosta a rada mesta Issna
Mešťanosta a rada mesta Kempten
Rada mesta Hamburg
Rada mesta Gottingen
Rada mesta Braunschweig
Mešťanosta a rada mesta Lünenburg
Mešťanosta a rada mesta Leutkirchen
Celá vláda mesta Hildesheim
Mešťanosta a rada mesta Hameln
Mešťanosta a radcovia mesta Hannover
Rada Mulhausen
Rada Erfurtu
Rada mesta Eimbeck
Rada mesta Northeim